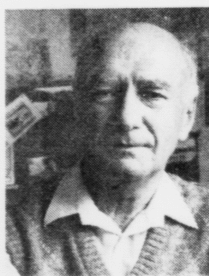

Karl Nolsæ
skrivar

Kinesisk fiskivinna

13. — 18. nóvember í ár verður altjóða fiskivinnu-messa í Kína, so vit kunna fregnast eftir, hvussu tað stendur til við hesi vinnu har um leiðir og hvat, ið hendir har.

Frá áralds tíð hava kinverjar hildið seg ikki kunnað verið fisk fyrirtúttan á døgverðaborðinum. Orðatøk eru, sum siga »eingin fiskur, eingin døg-verði«, »eydna og fiskur skapa lukku«.

Kína er í útnyrðingspartinum av Kyrrahavinum og fevnir um 40 breiddarstig úr tropisku inn í tempereraðu zonuna.

Har eru Phai, Gula Havið, Eystur og Suður Kína Høvini og Kyrra Havið eystanfyri Taiwan við meir enn 5000 oyggjum.

Strondin røkkur úr Yalu ósanum í Lianoing landspartinum til Beilun ósan í Guangsi Zhuang, sjálvstýrandi landspartinum og er meir enn 18000 km long. Men tekur tú oyggjarnar við, er strondin meir enn 32000 km long. Strondin er long við mongum vikum og innvikum, har frálíkar havnir eru allastaðni.

Fiskiekið á landgrunninum innanfyri 200 m dýpið er um 1,5 mill. km við einari aluførari vidd av grunnum vatni og mórugrynnum, sum er 1,3 mill. hk.

Mangar stóráir sum Yangtze, Gula og peru renna út í høvini við hópin av organiskum tilfari, sum tæðir sjógvir og skapar livsmøguleikar fyri vøkstri og nering av havdjórum og plantum.

Har eru ymisk sløg av fiski, skeljadjórum, rækjum og tara. Harumframt er hópin av ónýttum láglendi, sum við útgrevstri kann nýtast til fiska-aling.

Kinesiska fiskivinnan og fiskaalisøgan røkkur langt aftur í tíðina. Men áðrenn 1949, tá kinesiska fólkátjóðveldið varð stovnað, vóru fiskimenn fátækir og høvdu teir og húski teirra vánalig kor.

Í 1949 var tann vatnskapti framleiðslan øll sum hon var, einans 0,45 mill. t. Aftaná 1949 læt nýggja stjórnin gera ein stovn til skipan og leiðslu av fiskivinnuni, samtyktu stuðulsskipanir so sum bilig lán til fiskimenn, og framleiðslan fór at vaksa so við og við. Í 1957 var hon komin uppá 3,12 mill. tons. Men ári aftaná 1957 var framleiðslu-vøxturin litil sum fylgja av skeivum atburði og leiðslu.

Siðan 1978 hevur stjórnin umhugsað og umskipað atburð og virkishátt og fór tá undir at veruleikagera hugsanir um at lata upp móti útheim-inum og at fáa heimabúskapin til at livna við aftur við millum annað at ansa betur eftir, at tøk evni og tilfar varð rætt nýtt, fremja fiskaaling og dygd-arkapping.

Samstundis verður framleiðsluábyrgd sett í verk og visindalig og teknisk framstig verða út-breidd og nýtt í framleiðslu.

Við soleiðis at leggja dent á vernd av stovnum og nering er framleiðslan farin at vaksa skjótt. Í 1985 var øll hin vatnborna framleiðslan farin upp um 7 mill. tons. Samstundis vaks stóðin av vidd-um til fiskaaling í sjónum og vøtnum til 3,7 mill. hektar, og henda framleiðsla vaks til meira enn 3 mill. t.

Málsetningurin nú er, at øll vatnbörin framleiðsla, tá henda øldin er komin at enda, skal røkka 18 mill. tons og av hesum skulu 70% koma frá fiskaaling.

Kína: Havfiskiskapur

Havfiskiskapurin er týðandi partur av kinesiskari fiski-vinnu:

Landgrunnurin yðir av smáum og stórum fiski av mongum sløgum og litum, harav summi eru okkum kunnug, men tey flestu hava vit ikki nøvn til.

Har er fiskur, høguslökkur, krabbar, rækjur, skelja-djór, kufiskur og mangt annað:

Árliga veiðan er um helvtin av allari kinesiskari vatn-bornari framleiðslu og er hin mest týðandi marknaðar- og útlutningskeldan. Meir enn ein millión fólk eru innan kinesisku fiskivinnuna og eiga meir enn 100.000 fiskibátar við motori, sum tilsamans hava fyra mill. hk. Fjóruti statsfyrirtekur eiga stívliga 100 fiskifør. Fiski-vinnukollektiv og einstakir privatir eiga restina. Ivaleyst sjeihundrað fiskihavnir eru framvið strond-ini, smár og stórar.

Millum hesar eru trýhundrað, ið eru serstakliga væl útgjörðar. Hesar havnir eru høvudstilhaldið hjá hav-fiskiflotanum og hava tær vanliga veðurfrásagnar-støðir, keir, kuldagoymslur, skipsvistir, vørugoymslur, flutningtöl, klinikkir og skúlar.

Í Kína er troling mest týðandi fiskiskapurin sam-anbórið við snerpunót, sunnuvøð, botngørn og linufiski-skap.

Fyri tjúgu árum síðani blivu motortrolarlarnir mis-brúktir á landgrunninum, og leiðslan ansaði ov illa eftir fiskiutgerð, tíðarbundnum kvotum og friðaðum økjum. Hetta elvdi til afturgongd fiskastovnanna og hevði álvarsligt árin á stóðugu úbyggjan fiskivinnunnar. Men síðan 1978 er fiskivinnuleiðslan styrknað og batnað og ansar eisini eftir at reglugerðir um stongd fiskieki, tíðarmark og bannan av skaðilgari útgerð verður hildið.

Í 1985 kom veiðan úr havinum upp í 3,5 mill. tons. og var hetta so statt eitt søguligt ár.

Fiskari í fremmandum høvum

Í fjør byrjaði Kína at fiska í fremmandum høvum.

Kinesiski fjarfiskiflotin fór at royna veiði á land-grunnnum Senegals, Guinea Bissaus, Guineas, Sierra Leones, Mauritius; og í Berings havinum og Alaska vikini hjá USA. Teir hava fingið samstarvssáttmálar í lag av fjølbroyttum slag við útlenskar fyrirtekur um felags virksema, felagsframleiðslu og arbeidssamvinnu.

Harafturat eru teir virksamir við at fremja menning innan fiskivinnuna í hesum londum á javnbjóðis fæti og til felags gagn og eru stórliga virdir.

Kína styrkir stóðugt sínar fjarfiskiflotar fyri at vaksa um fiskiveiðina og vil fegin vaksa um samarbeiðið við fiskivinnutjóðir um allan heim.

Havbrúksaling

Havaling er gingið stórliga fram, takkað veri stuðul frá stjórnini.

Hesi seinastu áriní hevur visind og tøkni gjørt stór framstig, eitt nú innan aling av yngli hjá mongum hav-djórassløgum og livgan teirra soleiðis at árligur vøxtur pr. framleiðslueind og í tali av alisløgum gongur stóðugt fram.

Í dag verða á teimum vanligu mórugrynninum ald meir enn triati sløg av skeljadjórum, krabbum, rækjum og perluskeljum umframt annað.

Í fjør var havalivinnan vaksin til trýhundraðtúsund hektarar og árliga framleiðslan til sjeihundraðtúsund tons. Um avkastið hevði verið vegað feskt, hevði tað verið útvið triggjar mill. tons.

Frammanundan 1980 var tari nógv tann størsti parturin av framleiðsluni, meðan fiskur, rækjur og virðis-mikil sløg einans vóru 5000 tons — uml. 7% av allari aling. Men í 1985 var framleiðslan av virðismiklum sløgum farin upp um 60.000 tons.

Kína hevur byrjað samarbeiði við útlenskar fyri-tekur, sum nýta hennara vitan og royndir. Kinesiski fiskivinnufelagsskapurin hevur sent serfrøðingar til New Zealand fyri at fremja felags rækjuling.

Feskvatnsfiskari

Framleiðslan av kinesiskum feskvatnsfiski hevur fyrsta pláss í heiminum. Tær kendu stóráirnar Yangtze, Perla, Gula og tey mongu vøtnini yða í mongum fiskasløgum, skjaldbøkum, krabbum og rækjum. Alla staðni í Kína eru tiggjutals sløg av nýtiligum fiski og rækjum.

Tann fiskiligi parturin av stóraum og vøtnum er til viddar 14 mill. hektar og árliga framleiðslan um 400.000 tons. Hesi seinastu áriní er avkastið vaksið aftaná at

